

В.П. Ковальчук, О.О. Гумінська

ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР

У СИСТЕМІ
ПОЗАШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ:

КОНЦЕПЦІЯ, ДОСВІД,
ПЕРСПЕКТИВИ

МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

УДК 398
ББК 74.65
К 56

В.П. Ковальчук
О.О. Гумінська

Рецензенти:

заслужений працівник освіти України,
директор Рівненського міського Палацу дітей та молоді
Перушевська І.О.;

кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичного фольклору
Рівненського державного гуманітарного університету
Рибак Ю.П.;

кандидат педагогічних наук, завідувач кабінету позашкільної освіти
Рівненського інституту післядипломної педагогічної освіти
Давидюк Н.Ю.

*Схвалено та рекомендовано до друку
науково-методичною радою Рівненського міського Палацу
дітей та молоді (протокол № 1 від 21.02.2013 року)
та науково-методичною радою Рівненського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти (протокол №2 від 22.05.2013 року)*

Ковальчук В.П.

К 56 Етнокультурний центр у системі позашкільного закладу:
концепція, досвід, перспективи : метод. посібник / В.П. Ковальчук,
О.О. Гумінська. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2014. —
192 с. + 8 с.: фото: вкл.

ISBN 978-966-10-3766-2

У методичному посібнику висвітлено концептуальні, методичні та організаційні питання функціонування етнокультурного центру в системі позашкільного закладу. Представлені матеріали є презентацією тридцятирічного досвіду роботи такого центру в Рівненському міському Палаці дітей та молоді.

Для працівників позашкільних та загальноосвітніх навчальних закладів, студентів вищих навчальних закладів педагогічного та мистецького профілю, слухачів курсів системи післядипломної педагогічної освіти, керівників фольклорних гуртів, краєзнавців, етнографів й усіх шанувальників традиційної народної культури.

УДК 398
ББК 74.65

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва*

ISBN 978-966-10-3766-2

© Ковальчук В.П., Гумінська О.О., 2014
© Навчальна книга — Богдан, 2014

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
ІНТРОДУКЦІЯ	4
СІСТЕМА	5
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	6
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	7
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	8
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	9
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	10
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	11
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	12
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	13
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	14
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	15
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	16
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	17
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	18
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	19
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	20
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	21
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	22
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	23
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	24
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	25
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	26
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	27
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	28
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	29
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	30
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	31
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	32
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	33
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	34
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	35
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	36
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	37
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	38
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	39
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	40
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	41
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	42
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	43
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	44
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	45
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	46
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	47
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	48
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	49
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	50
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	51
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	52
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	53
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	54
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	55
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	56
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	57
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	58
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	59
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	60
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	61
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	62
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	63
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	64
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	65
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	66
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	67
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	68
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	69
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	70
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	71
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	72
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	73
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	74
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	75
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	76
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	77
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	78
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	79
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	80
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	81
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	82
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	83
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	84
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	85
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	86
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	87
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	88
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	89
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	90
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	91
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	92
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	93
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	94
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	95
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	96
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	97
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	98
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	99
МІСЬКИЙ ПАЛАЦ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	100

Дякуємо усім, хто допоміг підготувати до видання цю книгу, насамперед Людмилі Гапон, Вікторії Ярмолі, Наталії Боярській, Лілії Молодцовій та працівникам і учасникам Етнокультурного центру Рівненського Палацу дітей та молоді.

Віктор Ковальчук,
Оксана Гумінська

ПЕРЕДМОВА

*Хто не знає свого минулого,
той не вартує свого майбутнього.*

М. Рильський

Сучасні процеси глобалізації та зумовлене ними розмивання національних меж не повинні призвести до нівелювання культурних відмінностей. Навпаки, лише усвідомлення своєї національної культурної унікальності може стати найважливішою передумовою асиміляції універсальних цінностей та інтегрування у світову культуру. Кожний народ має свій «індивідуальний код цінностей», і якщо молоде покоління недостатньо оволодіває духовними цінностями свого народу, а засвоює переважно загальнолюдські, то це призводить до кризових процесів у розвитку особистості. Звернення до духовних засад національної культури формує національно-культурні координати не лише естетичного, а й морального простору.

Народна творчість є невід'ємним складником культури кожного народу. Найдосконаліші зразки традиційного музичного фольклору — пісні, інструментальна музика, побутові танці — ще поки живуть в побуті людей. З них поновлюється репертуар музичного аматорства та відбувається невинний процес взаємопроникнення народного і професійного мистецтва. Численні фольклорні твори, незалежно від часу свого виникнення, мають властивість служити сучасності, бути актуальними для всіх поколінь, бо вони в довершній художній формі типізували загальнолюдські життєві явища та переживання, влучно узагальнили світогляд та моральність людини. Тому традиційний музичний фольклор може бути використаний для духовного збагачення сучасних людей та виховання нових поколінь.

Використання народних музичних надбань здійснюється як у науково-пізнавальному, виховному, так і в просвітницькому напрямках. Ці напрями стали основою діяльності Етнокультурного центру Рівненського міського Палацу дітей та молоді. За тридцятирічний час свого існування колектив виховав не одне покоління пошановувачів, пропагандистів народного музичного мистецтва, фольклористів та педагогів. З невеликого фольклорного гурту «Веснянка» він перетворився у велику творчу лабораторію, яка займається експедиційно-пошуковою, дослідницькою, видавничою, виконавською діяльністю та реконструкцією польського автентичного співу, побутового танцю, обрядодійств і гри на традиційних музичних інструментах.

Саме систематизація та презентація такого досвіду стала основною метою створення цього методичного посібника. У ньому подано методологічні, теоретично-методичні основи та практичні зразки організації навчально-виховної роботи Етнокультурного центру в системі позашкільної освіти.

Цей досвід роботи зацікавить усіх, хто займається з дітьми та молоддю, хто вивчає етнокультурну спадщину: працівників позашкільних та загальноосвітніх навчальних закладів, керівників фольклорних колективів, студентів вищих навчальних закладів педагогічного та мистецького профілю, слухачів курсів системи післядипломної педагогічної освіти та усіх, хто цікавиться традиційною культурою нашого народу.

ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР ЯК ФОРМА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ

Концептуальні засади діяльності та цілепокладання

Етнокультурний центр (далі ЕКЦ) як структурний компонент системи позашкільної освіти Рівненського міського Палацу дітей та молоді (далі ПДМ) зорієнтований на концептуальні основи та цілепокладання позашкільного навчально-виховного закладу, а тому регламентує свою діяльність «Концепцією позашкільної освіти та виховання» (Протокол № 16/3-8 від 25 грудня 1996 р.), вимогами Закону України «Про позашкільну освіту» (2000, № 46, ст. 393).

Водночас, будучи елементом системи художньо-естетичного виховання у позашкільних закладах, діяльність Етнокультурного центру розглядається як елемент безперервної художньо-естетичної освіти і регламентується «Концепцією художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах» (наказ МОН №151/11 від 25.02.2004). Згідно з останньою, вона передбачає створення простору багатоманітних видів художньо-естетичної діяльності, що забезпечують становлення індивідуальності учня як суб'єкта власного розвитку, гармонійний розвиток особистості, духовне збагачення, розкриття її творчого потенціалу, зростання сутнісних сил і здібностей.

Пріоритетними принципами діяльності Етнокультурного центру є загальнопедагогічні та психологічні принципи, які відобража-

ють сучасний рівень розвитку і напрями становлення позашкільної освіти та виховання в Україні, зокрема *принципи*:

- науковості, який означає побудову позашкільної освіти на об'єктивно-істинних знаннях, вивчення найбільш вагомих наукових досягнень у тій чи іншій галузі наукового пізнання, здобуття наукових знань, умінь, навичок, які створюють передумови для самовизначення та професійної підготовки дітей і молоді відповідно до їхніх здібностей, інтересів, потреб;

- природовідповідності позашкільної освіти і виховання, який передбачає врахування в роботі психолого-фізіологічних, індивідуально-типологічних та психолого-педагогічних особливостей сучасного учня, багатогранної цілісної природи людини;

- культуровідповідності, який полягає в органічному зв'язку з історією народу, його мовою, культурними традиціями, звичаями, обрядами, народним мистецтвом, ремеслами і промислами, забезпеченні духовної єдності, наступності та спадкоємності поколінь;

- інтеграції в соціокультурне середовище, який передбачає освоєння вихованцями проблем духовності в контексті діалогу культур народів світу, місця України у світовій цивілізації;

- естетизації виховуючого середовища, який передбачає створення такої естетики інфраструктури позашкільного закладу, що забезпечує розвиток благородних почуттів, відносин і поведінки дітей та молоді;

- пріоритету діяльнісного підходу, який передбачає створення таких технологій позашкільної освіти і виховання, навчальних програм, які активізують духовний пошук особистості та її творчу діяльність;

- гуманізації, який дає можливість поставити особистість у центр уваги позашкільного закладу, забезпечити умови для її творчого розвитку;

- демократизації, який передбачає співробітництво, співтворчість педагога і вихованця, віру в його творчі сили, повагу до суверенітету особистості учня;

- інтегративності — єдності педагогічних вимог позашкільного закладу освіти і сім'ї;

- пріоритету проблемно-розвивальної освіти і творчої діяльності, який забезпечує розвиток інтелектуальної, сенсорно-моторної, емоційно-вольової та психічної сфер особистості;

- сенситивності — врахування найбільш сприятливих періодів розвитку особистості для сприймання певного навчального матеріалу;

- психологізації позашкільного педагогічного процесу, який передбачає оволодіння кожним педагогом технологією діагностики і психодіагностики рівня розвитку та вихованості особистості вихованця, корекції навчально-виховного процесу.

Діяльність усього позашкільного закладу, його структурних підрозділів підпорядковані **принципам позашкільної освіти та виховання**:

- гуманізації, що визначає пріоритет завдань творчої само-реалізації особистості, її виховання, створення умов для вияву обдарованості й талантів дітей, формування гуманної особистості, людяної, доброзичливої, милосердної;

- єдності загальнолюдських і національних цінностей, що забезпечує у змісті навчально-виховного процесу органічний зв'язок і духовну єдність української національної культури з культурою народів світу, розвиток культури всіх національних меншин, що проживають на території України; сприяє усвідомленню пріоритетності загальнолюдських цінностей над груповими, клановими та класовими; визначає позашкільну освіту та виховання як важливий засіб національного розвитку й гармонізації національних і міжнаціональних відносин в Україні;

- демократизації, що передбачає автономію (самостійність) позашкільних закладів освіти різних типів та форм власності, інших центрів позашкільної освіти та виховання у вирішенні основних питань змісту їх діяльності, розвитку різноманітних форм співробітництва та партнерства всіх учасників педагогічної діяльності;

- науковості та системності, що полягає в забезпеченні оптимальних умов для розширення і поглиблення засобами освіти вагомим для кожної особистості, що навчається, об'єктивних законів, обґрунтованих понять і способів практичних дій в їх майбутній трудовій діяльності, а також забезпечення інтегруючої функції процесів навчання і виховання в умовах досягнення основної мети позашкільної освіти та виховання;

- безперервності, наступності та інтеграції, що забезпечує єдність всіх ланок освіти України, об'єднання зусиль позашкільних з іншими закладами освіти та різними організаціями;

— цілісності й наступності позашкільної освіти та виховання, спрямованої на поглиблення та конкретизацію освітнього процесу; набуття освіти упродовж всього трудового життя за умови, коли нові знання, уміння та навички базуються на раніше засвоєних та придбаних;

— варіативності, що передбачає можливість широкого вибору змісту, форм і засобів освіти та виховання у вільний від навчання час, альтернативності у задоволенні духовних запитів особистості, її пізнавальних та інтелектуальних можливостей та інтересів; запровадженні поліваріантності навчальних програм, поглибленні й розширенні їх практичної спрямованості, диференціації та індивідуалізації навчально-виховного процесу;

— добровільності та доступності, що передбачає право вибору та доступність у забезпеченні потреб особистості у творчій самореалізації, духовному самовдосконаленні, здобутті додаткових знань, умінь та навичок, підготовки до активної професійної та громадської діяльності;

— самостійності та активності особистості, що полягає у забезпеченні такої психолого-педагогічної атмосфери, яка сприяє виявленню, а також розвитку і реалізації учнями пізнавальної самостійності, творчої активності прояву обдарованості й таланту в навчально-виховній діяльності та в позанавчальний час;

— гармонізації родинної і суспільної освіти та виховання, яка передбачає створення сприятливих умов для забезпечення добровільного партнерства і корисної співпраці того, хто вчиться, його родини, а також держави як рівноправних суб'єктів навчально-виховного процесу в позашкільних закладах; незалежності позашкільної освіти та виховання від політичних, громадських і релігійних організацій;

— практичної спрямованості позашкільної освіти та виховання, що передбачає набуття учнями певних допрофесійних умінь і навичок, орієнтацію на трудову діяльність у ринкових умовах, їх розширення та розвиток, а також впровадження в життя за умов інтеграції з наукою і виробництвом.

У сукупності й взаємодії ці принципи орієнтують позашкільну освіту та виховання на забезпечення соціалізації і соціальної адаптації, єдності й взаємозв'язку з іншими соціокультурними системами на основі послідовності, взаємодії, інтеграції та диференціації освітньо-виховного впливу на особистість; сприяють

успішному входженню її у суспільне життя, фізичному, духовному та інтелектуальному розвитку.

Важливими в системі позашкільної освіти є **принципи профільного навчання**. Саме перехід до профільного навчання є одним із найважливіших напрямів модернізації освіти в Україні, бо саме він сприяє підготовці випускників до їх адаптації в світі, що постійно змінюється, забезпечує отримання ними практико-орієнтованих знань, які б допомогли реалізувати потенційні можливості й стали б гарантом їхньої соціальної захищеності. Принципи профільного навчання — диференціація, варіативність, багатопрофільність, інтеграція загальної і допрофесійної підготовки, — передбачають врахування освітніх потреб, нахилів та здібностей учнів і створення умов для навчання старшокласників відповідно до їхнього професійного самовизначення.

Профільне навчання сьогодні повинно дієво реалізувати принципи варіативності та диференціації загальної освіти в межах єдиного освітнього простору, допомогти учням подолати деяку її відокремленість від суспільства шляхом консолідації ресурсів та зусиль з іншими навчальними закладами (міжшкільними навчальними комбінатами, позашкільними закладами, навчальними закладами нового типу, вищими навчальними закладами). Тому не випадково Міністерство освіти і науки України в документах, які регламентують діяльність середньої загальної школи («Національна доктрина розвитку освіти України в ХХ ст.», «Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа)», Постанова Кабінету Міністрів «Про перехід загальноосвітніх закладів на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання» та ін.) головним завданням визначило **профілізацію старшої школи**.

Окрім того, діяльність Етнокультурного центру як осередку фольклорно-мистецької освіти зорієнтована на:

➔ **принципи музичної та мистецької педагогіки:**

- доступність музичного навчання і виховання кожному, незалежно від статі, національності та віросповідання;
- рівність умов кожної людини для повної реалізації її музичних здібностей, всебічного розвитку;
- гуманізм, пріоритетність в музичній освіті загальнолюдських духовних цінностей;
- зв'язок національної та світової художніх культур;
- взаємозв'язок з досвідом музичної освіти інших країн;

- демократичність — вільність форм організації, методів, засобів музичного навчання і виховання;
- креативність — створення умов для музичної творчості;
- принцип єдності емоційного і свідомого;
- принцип єдності художнього і технічного;
- принцип емоційної насиченості навчально-виховного процесу;
- принцип забезпечення психологічної комфортності учнів шляхом створення доброзичливої атмосфери під час занять;
- принцип добровільності участі в діяльності ЕКЦ;
- принцип різновікового комплектування груп;
- принцип активізації творчого самовираження учнів;
- принцип зв'язку теорії з практикою;
- **принципи музичної етнографії та етнопедagogіки:**
  - принцип єдності життя й наукового пізнання музичної етнографії, що забезпечує засвоєння навчального матеріалу через життєвість змісту конкретних музичних творів, обрядів;
  - принцип взаємозв'язку фольклору з життям, що сприяє прилученню учнів до пропагандистської діяльності, соціалізації творчої особистості в системі позашкільної освіти;
  - принцип комплексного засвоєння матеріалу, що об'єднує у процесі навчання основні компоненти народномузичного виконавства: слово, спів, рухи, гру на музичному інструменті тощо;
  - принцип активності у спілкуванні з носіями музичного фольклору, народними музикантами, у проведеному фольклорних свят, участі в концертах, конкурсах, оглядах, фестивалях;
  - принцип гуманізації, що полягає у духовному, моральному й естетичному удосконаленні особистості й тісно переплітається з методами виховання на засадах неповторності психологічного портрета кожного індивідуума;
  - принцип колективності, який у фольклорі виступає як одна з основних форм прояву традиції, як норма діалектичної єдності індивідуального та колективного.

Таким чином, концептуальні засади та принципи спрямовують навчально-виховну, художньо-естетичну, просвітницьку та фольклористичну діяльність Етнокультурного центру на залучення громадян до глибинних пластів національної культури та духовності, формування у дітей та молоді національних світоглядних позицій і переконань на основі цінностей вітчизняної та світової культури.

Ціль професійної педагогічної діяльності в добу демократичних перетворень в країні характеризується своєю динамічністю, в основу якої покладено **головну мету суспільства** — підготувати особистість до творчого перетворення навколишнього світу, його соціальної адаптації; навчити ще зі шкільної парти бути вільним та вмiти втілювати свої творчі ідеї в житті.

Реалізація цієї мети можлива за умови усвідомлення педагогічного цілепокладання. Сутність цілепокладання (обґрунтування і постановки цілі) полягає в тому, щоб трансформувати загальну педагогічну мету, що стоїть перед системою освіти, в конкретні завдання, які можливо реалізувати на даному етапі педагогічного процесу в наявних конкретних умовах. Воно визначає не тільки передбачуваний результат, а й етапи, форми, методи і засоби діяльності.

Мета в структурі педагогічної діяльності реалізовує такі взаємозв'язані функції: спрямовує дії вчителя на одержання прогнозованого результату; інтегрує і впорядковує послідовність дій та операцій; забезпечує оцінювання продуктивності дій через зіставлення досягнутих результатів із запланованими. Формування мети ґрунтується на усвідомленні зовнішньої чи внутрішньої необхідності, визначенні наявних умов для її досягнення. Коригування мети передбачає врахування конкретних засобів досягнення, поділ її на окремі завдання, тобто перетворення мети-ідеалу в конкретну мету діяльності (підготовки).

Поняття «мета» і «завдання» співвідносяться як ціле і його частина, проте лише умовно. Якщо мета — ідеальна модель процесу і результату навчання, то завдання — сам процес навчання, кроки до досягнення поставленої мети. Завдання у своїй сукупності мають конкретизувати мету і відповідати їй, забезпечувати науково обґрунтований вибір змісту та засобів навчання.

Цілі навчання визначають на підставі аналізу основних компонентів змісту навчального матеріалу, діяльності вчителя, внутрішніх процесів особистісного, інтелектуального та емоційного розвитку учнів, їхньої навчальної діяльності. Такий підхід забезпечує усвідомлення того, що **цілі навчання необхідно формулювати через результати, виражені в діях учнів, які вчитель може чітко розпізнати**. Щоб «перекласти» результати навчання на мову конкретних дій, необхідно: побудувати систему цілей (таксономію), виділити її категорії та рівні й створити чіткий, конкретний мовний апарат для опису цілей навчання, що забезпечить об'єктивне оцінювання його результатів.

Процес цілепокладання полягає у виборі найсприятливіших з погляду можливостей навчального матеріалу й підготовленості учнів варіантів навчання, у яких зовнішні (матеріал, середовище, засоби) і внутрішні (готовність до учіння, зацікавленість, рівень знань, умінь, навичок) чинники співвідносяться в зоні найближчого розвитку учнів у процесі їх пізнавальної діяльності. Цілі навчання визначають з огляду на освітні, виховні та розвивальні можливості навчального матеріалу, а також досягнутий рівень знань, умінь, якостей особистості.

Цілепокладання завжди «прив'язане» до конкретної системи здійснення педагогічного процесу, в нашому випадку — Палацу дітей та молоді, Етнокультурного центру, фольклорних колективів, Лабораторії поліського фольклору.

Отже, вибудовуючи систему цілей, Етнокультурний центр враховував, що:

— **метою позашкільного закладу нового типу** є створення умов для розвитку творчих і моральних якостей особистості, її професійного самовизначення; надання допомоги вихованцям в оволодінні певними знаннями за інтересами і здібностями, розвиток творчої особистості з глибоко усвідомленою громадянською позицією, системою наукових знань, готовою до вибору свого місця в житті;

— **метою профільного навчання** є забезпечення можливостей для рівного доступу учнівської молоді до здобуття загальноосвітньої, профільної освіти та початкової професійної підготовки, виховання особистості, здатної до самореалізації, професійного зростання та мобільності в умовах реформування сучасного суспільства;

— **метою художньо-естетичного виховання** є формування в учнів особистісно-ціннісного ставлення до дійсності та мистецтва, розвиток естетичної свідомості, загальнокультурної та художньої компетентності, здатності до самореалізації, потреби в духовному самовдосконаленні;

— **метою художньо-естетичного виховання учнів у позашкільних закладах** є забезпечення умов і створення відповідного середовища шляхом розширення предметного поля культури для естетичного розвитку і художньо-творчої самореалізації особистості з домінуютьою індивідуальних інтересів і вільного самовизначення;

— **метою діяльності ПДМ** є реалізація основних завдань системно-цільової програми діяльності ПДМ в умовах модернізації змісту освіти;

— **метою діяльності ЕКЦ** є творча самореалізація особистості через успадкування етнокультурної спадщини краю.

Цілепокладання в діяльності Етнокультурного центру полягає в:

— успадкуванні етнокультурної спадщини краю через оволодіння традиційною манерою виконання сольного та гуртового співу, оволодіння лексиною побутового поліського танцю та прийомами народного інструментального виконавства;

— досягненні високого художнього рівня в оволодінні прийомами традиційного виконавства;

— збереженні й популяризації нематеріальної духовної спадщини;

— підтримці обдарованої молоді, вихованні в учасників національної самосвідомості, інтересу до історичної та етнокультурної спадщини свого народу та регіону;

— формування соціальних компетенцій учасників ЕКЦ;

— пропаганді етнокультурної спадщини українського народу та сприяттні входженню України в європейський і світовий культурний простір.

Кроками, що стосуються реалізації цих цілей через діяльність усіх підрозділів ЕКЦ, є такі **завдання**:

— вивчення, відродження та пропаганда звичаїв, обрядів, музичного фольклору Рівненщини;

— виявлення, вивчення, збереження та популяризація етнокультурної спадщини краю;

— проведення експедиційно-пошукової роботи з виявлення та фіксації етнокультурної спадщини Полісся, опрацювання польових матеріалів, упорядкування фольклорного архіву та здійснення видавничої діяльності;

— опрацювання польових матеріалів та упорядкування фольклорного архіву й зібраних експонатів;

— проведення масових заходів і проектів центру, розширення взаємодії з організаціями, установами, навчальними закладами через Ресурсний центр з вивчення фольклору Полісся та Волині;

— участь у Всеукраїнських, регіональних та міжнародних фольклорних фестивалях, конкурсах та святах;

- підготовка програм та запис компакт-дисків творчих колективів ЕКЦ («Весняночка», «Веснянка», «Сільська музика») польових записів та автентичних виконавців регіону;
- концертно-виконавська діяльність колективів центру та популяризація традиційної народної культури;
- видавнича діяльність з популяризації етнокультури краю;
- робота з обдарованою молоддю в секції «Фольклористика» МАН та з написання грантів для дослідження традиційної культури краю.

Водночас педагогічний колектив ЕКЦ працює над вирішенням таких завдань:

- створенням цілісної розвивальної системи на основі нових технологій позашкільної освіти і виховання;
- забезпеченням органічної єдності і взаємозв'язку з науковими, міжнародними та соціокультурними системами на основі взаємодії та інтеграції виховного впливу, створення атмосфери соціальної значущості й особистої захищеності;
- оновленням змісту, форм і методів позашкільної освіти і виховання;
- розвитку особистості на основі використання нових інтелектуально-естетичних засобів дозвільної діяльності;
- науково-методичним забезпеченням педагогічного процесу;
- організацією, проведенням та участю у семінарах, курсах підвищення кваліфікації та наукових конференціях;
- наданням практичної допомоги керівникам фольклорних колективів шкіл міста й області та залучення їх до спільної діяльності;
- реалізацією проблемної теми ПДМ, напрацювання практичного досвіду та конкретних результатів в цій діяльності з урахуванням специфіки центру;
- апробацією, удосконаленням існуючих та впровадженням нових навчальних планів і програм, узагальненням набутого досвіду за навчальний рік та внесенням відповідної корекції на перспективу;
- вдосконаленням навчально-виховного процесу, застосуванням передових педагогічних та медійних технологій і засобів:

- поліпшенням матеріально-технічної бази ЕКЦ, оснащенням ЕКЦ фото-, звуко- та відеоапаратурою, а також комп'ютерною технікою;

- роботою зі ЗМІ, підтримкою та оновленням сайту ЕКЦ;
- поліпшенням взаємодії всіх структурних підрозділів ЕКЦ для реалізації цілей, завдань та мети центру й установи в цілому;
- координацією зусиль організацій, установ, творчих спілок та об'єднань міста й області та структурних підрозділів Рівненського міського Палацу дітей та молоді.

Основними шляхами успішної реалізації завдань ЕКЦ в структурі ПДМ є:

- використання досягнень світової, вітчизняної педагогіки, психології, інноваційних технологій позашкільної освіти і виховання;
- залучення дітей і молоді до значущих для них видів діяльності, стимулювання розвитку їх інтересів і талантів, інтелектуальної, емоційно-вольової та духовної сфер, створення розвиваючого середовища;
- формування професійної компетентності педагогів, оволодіння ними педагогічними технологіями позашкільної освіти і виховання.

Новизною цих орієнтирів є відхід від тиску і примусу, фізичних і психофізичних перенапружень вихованців, збереження їх емоційного благополуччя, оптимістичного ставлення до життя. Вільний вибір дитини, формування життєво значущих компетенцій, виразна роль загальнолюдських цінностей і загальнолюдської культури, гуманізація відносин, цілісність проблемно-розвиваючої освіти і творчої діяльності вихованця, забезпечення конкурентоспроможності — це головні умови визначення змісту та організації педагогічної діяльності в освітніх закладах.

Таким чином, спираючись на все цінне, що витримало випробування часом, педагоги ЕКЦ визначають пріоритетні напрями своєї діяльності, базуючись на тому, щоб діяльність вихованців була змістовною і особистіснозначущою.

Структура та напрями діяльності

Інтеграція є основним принципом практичної реалізації взаємодії по вертикалі та горизонталі між всіма рівнями і формами освіти в структурі позашкільного закладу та структурі його підрозділів.

Так Етнокультурний центр є структурним підрозділом Рівненського міського Палацу дітей та молоді й керується в своїй діяльності Статутом вказаної установи та нормативно-правовою базою галузі освіти й науки та Положенням про ЕКЦ.

Водночас він є базовим науково-дослідницьким, організаційно-методичним, культурно-просвітницьким та дозвілєвим підрозділом Рівненського міського Палацу дітей та молоді з вивчення, відродження й успадкування дітьми і молоддю історико-культурної спадщини та традиційної культури Рівненщини.

Етнокультурний центр Рівненського міського Палацу дітей та молоді створено для здійснення дослідницької, освітньої та творчої діяльності в сфері культури і мистецтва, освіти й науки, міжнародних відносин, збереження й популяризації народної культури та успадкування дітьми й молоддю духовних надбань та пропаганді кращих зразків народно-звичаєвої культури регіону Рівненського Полісся.

Засновниками Етнокультурного центру є: Рівненський міський Палац дітей та молоді, Народний молодіжний фольклорний гурт «Веснянка», Зразковий дитячий фольклорний гурт «Весняночка», етногурт «Сільська музика» та Лабораторія поліського фольклору Рівненського ПДМ.

Основними напрямками діяльності ЕКЦ є творчо-освітній (музично-виконавський), дослідницький, культурно-просвітницький, дозвілєвий, організаційно-методичний (див. таблицю 1.1).

Завданнями творчо-освітнього (музично-виконавського) напрямку є успадкування традиційної народної культури краю через оволодіння традиційною манерою вокального виконання, прийомами виконавства на музичних інструментах, оволодінню лексикою побутового поліського танцю та реконструкцією обрядодійств. Реалізацією цих завдань займаються фольклорні гурти ЕКЦ.

Таблиця 1.1

Етнокультурний центр Рівненського міського Палацу дітей та молоді

Формування професійної компетентності педагогів ЕКЦ	Напрями діяльності		
	Організація навчально-виховного процесу	Дослідницький	Культурно-просвітницький, дозвілєвий
Оновлення змісту навчання, впровадження новітніх освітніх технологій та наукових розробок, удосконалення науково-методичної роботи	Організаційно-методичний	Видавничий	Оновлення змісту навчання, впровадження новітніх освітніх технологій та наукових розробок, удосконалення науково-методичної роботи
	Культурно-просвітницький, дозвілєвий	Науково-дослідницький	Досягнення високого художнього рівня, оволодіння прийомами традиційного виконавства.
Популяризація етнокультурної спадщини українського народу	Експедиційно-пошуковий	Науково-дослідницький	Досягнення високого художнього рівня, оволодіння прийомами традиційного виконавства.
	Творчо-освітній (музично-виконавський)	Видавничий	Досягнення високого художнього рівня, оволодіння прийомами традиційного виконавства.
Успадкування традиційної народної культури краю через оволодіння традиційною манерою вокального виконання, прийомами виконавства на музичних інструментах, оволодінню лексикою побутового поліського танцю	Творчо-освітній (музично-виконавський)	Експедиційно-пошуковий	Успадкування традиційної народної культури краю через оволодіння традиційною манерою вокального виконання, прийомами виконавства на музичних інструментах, оволодінню лексикою побутового поліського танцю

Зразковий дитячий фольклорний гурт «Весняночка» створено з метою успадкування та пропаганди жанрів дитячого фольклору, календарно-обрядової творчості, позакалендарних творів, інструментальної традиції, ігрових форм фольклору, що притаманні дитячому пласту традиційної культури.

Народний молодіжний фольклорний гурт «Веснянка» створено з метою реконструкції традиційних обрядів, звичаїв та жанрів музичного фольклору й дослідницької роботи з виявлення, фіксації та популяризації етнокультурної спадщини Рівненського Полісся, експериментальної роботи з поєднання традиційних і сучасних музичних форм, організації та проведення народних свят, фестивалів та конкурсів, залучення молодіжної вікової категорії учасників до вивчення історико-культурної спадщини свого краю.

Етногурт «Сільська музика» створено з метою проведення науково-дослідної роботи із збереження нематеріальної культурної спадщини, реконструкції традиційних свят, обрядів, календарно-обрядової й позакалендарної творчості та традиційної манери виконання, пропаганди найкращих зразків народної культури та регіональних особливостей співу й гри на народних музичних інструментах.

Гурти складаються з двох груп. Кількість учасників у кожному з них — 15-35 осіб. У колективах є співочий та інструментальний (троїсті музики) гурти.

Вік учасників: Зразкового дитячого фольклорного гурту «Весняночка» — до 16 років, Народного молодіжного фольклорного гурту «Веснянка», Народного етногурту «Сільська музика» — від 5-ти до 21-го року.

До структури гуртів входять підготовчі групи, що створені з метою підготовки учасників для поповнення концертних складів колективів.

До складу концертних гуртів «Веснянка» та «Весняночка» приймають учасників, які пройшли базову підготовку в підготовчих групах вказаних колективів. Склад фольклорного гурту «Сільська музика» формується з керівників підготовчих фольклорних груп, фольклорних гуртів, випускників ЕКЦ «Веснянка» та керівників і працівників фольклорних колективів навчальних закладів міста.

Репетиційна робота в групах гуртів проводиться за схемою: співочі гурти — 3 години двічі на тиждень; інструментальний гурт (троїсті музики) — 3 години один раз на тиждень в концертних гуртах.

Двічі на місяць проводяться зведені (загатні) репетиції співочого та інструментального гуртів. Крім загальних гуртових занять, учасники підвищують свій професійний рівень на індивідуальних заняттях із традиційного солього співу, фольклорно-етнографічної транскрипції (ФЕТ), ансамблі (ВА) та навчання гри на традиційних народних інструментах (НГ).

Підсумкові заняття з індивідуальної форми навчання проводяться наприкінці I та II семестрів у формі академконцертів.

Для концертних колективів підсумком роботи є традиційний звітний концерт в кінці навчального року, що, як правило, проходить в рамках традиційного Благодійного марафону.

Репертуар гуртів — це календарно-обрядові, родинно-побутові, дитячі, історичні пісні, інструментальна музика та побутові танці, записані у фольклорних експедиціях на Рівненському Поліссі та Волині. Репертуар укладається відповідно до вікових особливостей учасників гуртів, відображає регіональні особливості традиційної музики та постійно поновлюється (див. таблицю 1.2).

Дослідницький напрям ЕКЦ передбачає експедиційно-пошукову, науково-дослідницьку та видавничу діяльність лабораторії польського фольклору.

Експедиційно-пошукова та науково-дослідницька робота вирішує завдання виявлення, фіксації, збереження та популяризації етнокультурної спадщини регіону Рівненського Полісся та Волині. Вона включає: проведення фольклорних експедицій, обробку записів (опис, фольклорно-етнографічна транскрипція та розшифровка), укладання фольклорного архіву, роботу секції МАН «Фольклористика», написання фольклористичних статей, доповідей, написання грантів для дослідження традиційної культури краю.

Видавнича робота пов'язана з упорядкуванням фольклорного архіву та записом, виданням компакт-дисків автентичних виконавців регіону та творчих колективів ЕКЦ, виданням книжок, збірок, комплектуванням фондів ЕКЦ (див. таблицю 1.3).

Культурно-просвітницький, дозвілєвий напрямок діяльності ЕКЦ пов'язаний з досягненням учасниками фольклорних гуртів «Весняночка», «Веснянка» та «Сільська музика» високого художнього рівня оволодіння прийомами традиційного виконавства та пропагандою етнокультурної спадщини українського народу.

Творчо-освітній (музично-виконавський) напрям діяльності ЕКЦ

Таблиця 1.2

Мета діяльності	Виконавські колективи	Підготовчий гурт	Співоочний гурт	Структура колективу, завдання та навчальні предмети	Навчальний матеріал
Уславлення традиційної народної культури краю через оволодіння традиційною манерою вокального виконання, прийомами виконавства на музичних інструментах, оволодіння лексикою побутового польського танцю	Зразковий фольклорний гурт «Весняночка»	Навчання традиційного гуртового та сольового співу	Гуртові заняття: традиційний народний гуртовий спів (ТНС), традиційний народний танець (ТНТ)	Навчання на гри на традиційному народному інструменті та гра в капелі	Пісні, обряди, побутові танці та інструментальна музика
		Гуртові заняття: традиційний народний гуртовий спів (ТНС), традиційний народний танець (ТНТ)	Гуртові заняття: традиційний народний гуртовий спів (ТНС), традиційний народний танець (ТНТ), хорепольський ансамбль (ТНТ, хореографія)	Гуртові заняття: інструментальний ансамбль (Троїсті музики)	Пісні, обряди, побутові танці та інструментальна музика
		Підготовчий гурт	Навчання традиційного гуртового та сольового співу	Гуртові заняття: традиційний народний гуртовий спів (ТНС), традиційний народний танець (ТНТ)	Троїсті музики (інструментальний гурт)
Мета діяльності	Народний фольклорний гурт «Веснянка»	Навчання традиційного гуртового та сольового співу	Гуртові заняття: традиційний народний гуртовий спів (ТНС), традиційний народний танець (ТНТ)	Навчання гри на традиційному народному інструменті та гра в капелі	Пісні, обряди, побутові танці та інструментальна музика
		Підготовчий гурт	Навчання традиційного гуртового та сольового співу	Гуртові заняття: традиційний народний гуртовий спів (ТНС), традиційний народний танець (ТНТ)	Троїсті музики (інструментальний гурт)

Дослідницький напрям діяльності ЕКЦ

Таблиця 1.3

Мета діяльності	Напрями діяльності колективу	Експедиційно-пошукові	Напрями діяльності колективу	Форми роботи	Написання грантів для дослідження традиційної культури краю
Виявлення, фіксація, збереження та популяризація етнокультурної спадщини регіону Рівненського Полісся та Волині	Науково-дослідницькі колективи	Експедиційно-пошукові	Напрями діяльності колективу	Форми роботи	Написання грантів для дослідження традиційної культури краю
Упорядкування фольклорного архіву та видання діяльність	Лабораторія польського фольклору	Науково-дослідницький	Обробка записів, опис, розшифровка	Робота секції МАН «Фольклористика»	Написання фольклористичних статей, доповідей
			Видання компакт-дисків, книжок, збірок	Комплектування фондів шев регіону	Запис компакт-дисків творчих колективів ЕКЦ та автентичних виконавців регіону

В межах ЕКЦ учасники гуртів беруть участь у проведенні масових заходів, проєктів, фольклорних фестивалів, конкурсів, свят та обрядодійств (колядування, щедрування, посівання та елементів традиційного весілля), концертних програм.

Художні колективи також беруть участь у святах, заходах та концертах, що проводяться ПДМ, управліннями освіти та культури і туризму рівненського міськвиконкому, управліннями освіти, науки, культури і туризму рівненської облдержадміністрації. Учасники гуртів беруть активну участь у концертах, конкурсах, фестивалях та оглядах, що проходять як на теренах України, так і поза її межами.

Міжнародним, регіональним та муніципальним проєктом ЕКЦ є підготовча й організаційна робота та проведення Міжнародного молодіжного фестивалю традиційної народної культури «Древлянські джерела» (1998–2010 рр.).

ЕКЦ є базою навчальної практики кафедри фольклору та кафедри народних інструментів Інституту мистецтв РДГУ та базовим структурним підрозділом курсів перепідготовки та підвищення кваліфікації керівників фольклорних колективів та методистів з фольклору Західного регіону на Рівненському факультеті Національної державної академії керівних кадрів культури і мистецтва (НДАКККіМ) і (РОІППО).

Заради досягнення своєї мети, завдань та напрямків діяльності ЕКЦ взаємодіє з об'єднаннями громадян, організаціями, установами, підприємствами, юридичними та фізичними особами, у тому числі з органами державної виконавчої влади, управління та місцевого самоврядування. Такі інтеграційні процеси є засобом підвищення якості освіти та розвитку освітнього закладу в цілому та ЕКЦ зокрема (див. таблицю 1.4).

Організаційно-методичний напрям реалізують педагоги ЕКЦ, спрямовуючи свою діяльність на оновлення змісту навчання, впровадження новітніх освітніх технологій та наукових розробок, удосконалення науково-методичної роботи. Кінцевою метою такої діяльності є сформованість професійної компетентності — потреби педагога у професійно-необхідних знаннях та вміннях, які інтегруються в цілісний професійний особистісний комплекс, забезпечують саморегуляцію професійної діяльності та рівень творчості.

Таблиця 1.4

Культурно-просвітницький, дозвіллевий напрям діяльності ЕКЦ

Мета діяльності	Клуби, центри, товариства	Рівненська обласна молодіжна громадська організація — «Гюрна» «Древлянські джерела»	Проведення масових заходів і проєктів Етнокультурного центру	Участь у організації та проведенні фольклорних фестивалів, конкурсів, свят та обрядодійств	Підготовка концертних програм художніх колективів ЕКЦ	Оновлення сайту ЕКЦ
						Робота із ЗМІ
Досягнення високого художнього рівня, оволодіння прийомами традиційного виконавства.	Ресурсний центр з вивчення етнокультурної спадщини Полісся та Волині Рівненського ПДМ	Взаємодія з організаціями, установами, навчальними закладами	Робота Ресурсного центру ПДМ з вивчення етнокультурної спадщини Полісся та Волині на муніципальному рівні	Участь у Всеукраїнських, регіональних та міжнародних фольклорних фестивалях, конкурсах та святах	Презентація нових фольклорних матеріалів, вилівів, фільмів та компакт-дисків з питань етнокультурної спадщини	Зустріч з носіями фольклору
Пропаганда етнокультурної спадщини українського народу	Етноклуб «Древлянські джерела»	Організація та проведення фольклорних свят, обрядів	Діяльність школи народного танцю	Робота Ресурсного центру ПДМ з вивчення етнокультурної спадщини Полісся та Волині на муніципальному рівні	Презентація нових фольклорних матеріалів, вилівів, фільмів та компакт-дисків з питань етнокультурної спадщини	Зустріч з носіями фольклору

З метою формування професійної компетентності та самоосвіти педагоги ЕКЦ постійно працюють над реалізацією проблемної теми ПДМ «Реалізація основних завдань системно-цільової програми діяльності ПДМ в 2012-2013 н.р. в умовах модернізації змісту освіти», проблемної теми ЕКЦ «Успадкування етнокультурної спадщини краю дітьми та молоддю та методика оволодіння традиційною манерою виконання та прийомами народного виконавства».

У контексті цих досліджень кожен педагог розробляє і працює над індивідуальними проблемними темами:

- «Технологія оволодіння традиційними прийомами народного інструментального виконавства (індивідуальні форми роботи)» (О.К. Павелко);
  - «Технологія оволодіння традиційними прийомами народного інструментального виконавства, реконструкція колективних форм музикування (капели, тріоїсти музики)» (А.Ф. Сайчишин);
  - «Технологія оволодіння традиційною співочою манерою виконання, сценічне втілення обрядодійств (сольний та гуртовий спів)» (І.О. Сливчук);
  - «Оволодіння традиційною співочою манерою виконання» (Г.Ю. Давидюк);
  - «Оволодіння традиційною співочою манерою виконання, реконструкція побутового поліського танцю» (Л.П. Молодцова);
  - «Оволодіння традиційною співочою манерою виконання, технологія експедиційно-пошукової роботи» (Н.Я. Боярська);
  - «Технологія організації експедиційно-пошукової роботи, організація соціальних практик через напрямки виховної діяльності: фестивалі, свята, конкурси, обряди, експедиційно-пошукова діяльність» (В.П. Ковальчук);
  - «Технологія організації експедиційно-пошукової роботи, упорядкування фольклорного архіву» (В.С. Ярмола).
- Робота над науково-методичною темою закладу дає можливість реалізувати нові форми супроводу щодо підготовки педагога, методичної та психолого-педагогічної його діяльності. Самосвітня діяльність педагогічних працівників щодо власної проблемної теми в рамках загальної сприяє професійному зростанню, опануванню нових педагогічних технологій, формуванню професійних компетенцій у виборі методів навчання та виховання. Реалізація проблематики здійснюється в умовах участі педагогів

ЕКЦ в нарадах, семінарах, конференціях ПДМ, тижнях передового педагогічного досвіду (ППД), декаднику творчих знахідок для категорій молодих педагогічних працівників, взаємодідування занять та репетиції, надання консультацій, в процесі підготовки та проведення засідань методично-художньої ради ЕКЦ.

Напрацювання науково-методичного та практичного досвіду, конкретні результати діяльності ЕКЦ стають матеріалом виступів, доповідей, наукових статей та методичних розробок.

У колі зору педагогів ЕКЦ є постійне вдосконалення навчально-виховного процесу, апробація, удосконалення існуючих та впровадження нових навчальних планів і програм, узагальнення набутого досвіду за навчальний рік та внесення відповідної корекції на перспективу.

Формування професійної компетентності відбувається через курси кваліфікації працівників освіти в Рівненському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти та Рівненській національній державній академії керівних кадрів культури і мистецтва через проведення семінарів і практикумів для слухачів РОІППО та РДАКККіМ, через співпрацю з кафедрою фольклору та кафедрою гри на народних інструментах Рівненського державного гуманітарного університету, через участь у регіональних та всеукраїнських семінарах та науково-практичних конференціях і надання практичної допомоги керівникам фольклорних колективів ЗНЗ міста й області та залучаючи їх до спільної діяльності (див. таблицю 1.5).

Робота художньо-методичної ради ЕКЦ ґрунтується на розгляді питань підвищення рівня науково-методичного забезпечення навчально-виховного процесу та творчого росту окремих виконавців та колективів і гуртів ЕКЦ. Основна увага приділяється таким питанням:

- формування активної життєвої позиції та соціальних компетенцій учнів;
- створення умов для розкриття та реалізації творчої особистості — учасника структурних підрозділів ЕКЦ;
- підвищення рівня навчально-виховного процесу, соціальної адаптації учнів через участь у фестивальній, концертно-конкурсній та дозвілєво-масовій діяльності ПДМ, участь у роботі органів учнівського самоврядування та соціальних практиках через участь у проєктах, експедиційно-пошуковій роботі;
- аналіз стану викладання інваріантної та варіативної складової навчального плану ЕКЦ.

Організаційно-методичний напрям діяльності ЕКЦ

Таблиця 1.5

Мета діяльності	Взаємодія та співпраця	Форми роботи
Оновлення змісту навчання, впровадження новітніх освітніх технологій та наукових розробок удосконалення науково-методичної роботи	з Рівненським міським Палацом дітей та молоді	Участь в нарадах, семінарах конференціях Підготовка, проведення засідань методично-художньої ради ЕКЦ Участь у тижнях ППД, декадику творчих знаходок для категорій молодих педагогічних працівників Взаємодіювання занять
	з Рівненським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти (РОІППО), Рівненським факультетом Національної державної академії керівних кадрів культури і мистецтва (НДАКККМ), Рівненським державним гуманітарним університетом (РДГУ)	Надання консультацій, самоосвітньої діяльності Реалізація проблемних тем ПДМ, ЕКЦ, напрацювання практичного досвіду та конкретних результатів в цій діяльності з урахуванням специфіки центру Апробація, удосконалення існуючих та впровадження нових навчальних планів і програм, узагальнення набутого досвіду за навчальний рік та внесення відповідної корекції на перспективу Вдосконалення навчально-виховного процесу, застосування передових педагогічних технологій
		Участь у курсах підвищення кваліфікації працівників в РОІППО та РДАКККМ Проведення семінарів і занять для слухачів РОІППО та РДАКККМ. Участь у регіональних та Всеукраїнських семінарах та наукових конференціях з професійної діяльності. Написання педагогічних статей, доповідей Надання практичної допомоги керівникам фольклорних колективів шкіл міста й області та залучення їх до спільної діяльності

Художньо-методична рада ЕКЦ на основі проблемної теми ПДМ «Роль і місце соціальнозначущих проектів ПНЗ у формуванні активної позиції муніципальної громади міста в контексті сталого розвитку» та проблемної теми ЕКЦ «Успалкування етнокультурної спадщини краю дітьми й молоддю та методика оволодіння традиційною манерою виконання та прийомами народного виступа» працює над реалізацією таких проблем:

- узагальнення досвіду роботи ЕКЦ з виховання підростаючого покоління на історико-культурних традиціях краю;
- вивчення і використання у своїй професійній діяльності сучасних педагогічних технологій;
- підвищення рівня педагогічних знань та педагогічної майстерності через участь у науково-практичних та теоретичних семінарах, конференціях, майстер-класах та проходження курсів підвищення кваліфікації і атестацію педагогічних працівників;
- продовження роботи з психолого-педагогічною службою ПДМ у напрямку співпраці педагогів, учнів та батьків і формування соціальних компетенцій учасників.

Організація навчально-виховного процесу

Організація навчально-виховного процесу пов'язана з реалізацією змісту позашкільної освіти та виховання, реалізацією завдань, функцій усіх структурних підрозділів, впровадженням гнучких програм і навчальних планів та початково-методичним забезпеченням цього процесу (програми, посібники, підручники тощо).

Навчально-виховна діяльність структурних підрозділів здійснюється в режимі семи днів на тиждень згідно з розкладами занять у три зміни, з урахуванням завантаженості учнів в ЗНЗ.

Навчальний рік починається 10 вересня, а завершується 25 травня. Вихованці художніх колективів навчаються без канікул. Це надає більше можливостей у засвоєнні навчальних програм учасниками навчального процесу, здійснення організаційно-дозвілєвої, конкурсно-концертної та дослідницької діяльності в період канікул.

ВИДАННЯ ЕКЦ**Друковані видання**

1. Зіронька ясна на небі сяє: Колядки та щедрівки, записані Віктором Ковальчуком. — Рівне: ГТ «Світоч», 1993. — 80 с.
2. А вже весна скресла: Веснянки, записані на Рівненському Поліссі. — Рівне: Державне редакційно-видавниче підприємство, 1993. — 84 с.
3. Календарно-обрядові пісні Рівненщини: навч. посіб. з фольклору для загальноосвітньої школи. — Рівне: Державне редакційно-видавниче підприємство, 1994. — 102 с.
4. Ой дай, Боже, за рік Куста діждати: Кустові пісні, записані на Рівненському Поліссі Віктором Ковальчуком. — Рівне: Рівненське обласне управління статистики, 1995. — 58 с.
5. Співає «Веснянка»: Календарно-обрядові та позакалендарні пісні з репертуару зразкового фольклорного гурту «Веснянка» Палацу дітей та молоді м. Рівне. — Рівне: Володимирецька районна друкарня, 1995. — 96 с.
6. Етнокультурна спадщина Рівненського Полісся: матеріали комплексних наукових експедицій Рівненського фольклорно-етнографічного товариства / ред.-упоряд. В. Ковальчук. — Вип. 1 — Рівне: Волинські обереги, 2001. — 112 с.
7. Етнокультурна спадщина Рівненського Полісся / ред.-упоряд. В.П. Ковальчук. — Вип. 2. — Рівне: Перспектива, 2002. — 119 с.
8. Етнокультурна спадщина Рівненського Полісся / ред.-упоряд. В.П. Ковальчук. — Вип. 3. — Рівне: Перспектива, 2003. — 135 с.
9. Етнокультурна спадщина Полісся / ред.-упоряд. В.П. Ковальчук. — Вип. 4. — Рівне: Перспектива, 2003. — 255 с.
10. Етнокультурна спадщина Полісся / ред.-упоряд. В.П. Ковальчук. — Вип. 5. — Рівне: Перспектива, 2004. — 256 с. : з ілюстр., нот., CD.
11. Етнокультурна спадщина Полісся / ред.-упоряд. В.П. Ковальчук. — Вип. 6. — Рівне: Перспектива, 2005. — 200 с. : з ілюстр., нот., CD.

12. Етнокультурна спадщина Полісся / ред.-упоряд. В.П. Ковальчук. — Вип. 7. — Рівне: Перспектива, 2006. — 308 с. : з ілюстр., нот., CD.

13. Ковальчук В. Народна музика Рівненського Полісся: Обрядові пісні / ред. Ю.П. Рибак. — Рівне: Волинські обереги, 2008. — 188 с.: з ілюстр., нот., CD.

14. Етнокультура Рівненського Полісся/ ред.-упоряд. В. Ковальчук. — Рівне: ПП ДМ, 2009. — 378 с.: з іл., нот.

Аудіовидання

Дискографія гуртів «Весняночка», «Веснянка» та «Сільська музика»

1. Фольклорний гурт «Веснянка». З Древлянського джерела. Традиційна музика Рівненського Полісся [Звукозапис].— Київ: Етнодиск, 2003.

2. Фольклорний гурт «Веснянка». Ой заграли музиченьки. Традиційна музика Рівненського Полісся [Звукозапис].— Київ : Етнодиск, 2003.

3. Фольклорний гурт «Веснянка». Зіронька ясна на небі сяє. Традиційна музика Рівненського Полісся [Звукозапис]. — Київ : Етнодиск, 2003.

4. Казківник. Українські народні казки [Звукозапис]. — Київ : Етнодиск, 2003.

5. Пісні Погориння. Етнокультурна спадщина Рівненського Полісся. Традиційна музика. Частина I [Звукозапис].— Київ : Етнодиск, 2004.

6. Фольклорний гурт «Веснянка». Ой виходьте, веснянки [Звукозапис]. — Київ : Етнодиск, 2005.

7. Колядки та щедрівки (Льонок, Веснянка, Джерело, Кралиця, Берегиня та ін.) — Вип. I. МЗ 3 [Звукозапис].— Київ : Астра, 2005.

8. Колядки та щедрівки (Льонок, Веснянка, Джерело, Берегиня, Кралиця, Волиняни та ін.) . — Вип. II. МР 3 [Звукозапис]. — Київ: Астра, 2005.

9. Фольклорний гурт «Веснянка». — МР 3 [Звукозапис]. — Київ : МР3 Records, 2006.

10. Фольклорний гурт «Веснянка». Запросини на поліське весілля . [Звукозапис]. — Київ : Атлантик, 2006.

11. Україніка. Автентична музика України (8 CD) [Звукозапис]. – Київ : Україніка, 2007.
12. Гулянка з троїстими музиками. Народні пісні та мелодії [Звукозапис]. – Київ : Астра, 2008.
13. Котиласа да ясная зора : Традиційна музика Рівненського Полісся. Співочий гурт «Веснянка» [Звукозапис]. – Рівне: ЕКЦ Рівненського ПДМ, 2012.
14. Етногурт «Сільська музика». Традиційна інструментальна музика Рівненського Полісся [Звукозапис]. – Рівне: ЕКЦ Рівненського ПДМ, 2012.
15. Етногурт «Сільська музика». «Не жаль мені вечорочка» [Звукозапис]. – Рівне: ЕКЦ Рівненського ПДМ, 2012.
16. Фольклорні гурти : «Весняночка», «Веснянка», «Сільська музика» . На добрий вечор. Колядки та щедрівки Рівненського Полісся [Звукозапис]. – Рівне: ЕКЦ Рівненського ПДМ, 2012.

Автентичне виконання

1. Котиласа бочечка дубовая (серія «Етнічна музика України». Частина I) [Звукозапис]. – Київ : Атлантик, 2006.
2. На твоєму дворі (серія «Етнічна музика України». Частина I) [Звукозапис] /упоряд. В. Ковальчук. – Київ : Атлантик, 2006.
3. Ой вербо моя шудрава (серія «Етнічна музика України». Частина I) [Звукозапис] /упоряд. В. Ковальчук. – Київ : Атлантик 2006.
4. По всьому світі стала новина (серія «Етнічна музика України», Частина I) [Звукозапис] /упоряд. В. Ковальчук. – Київ : Атлантик, 2006.
5. Ой лесом-лесом. Традиційна музика Рівненського Полісся. [Звукозапис] /упоряд. В. Ковальчук. – Київ : Етнодиск, 2006.
6. Старі Коні. Фольклорний гурт [Звукозапис] / упоряд. В. Ковальчук. – Київ : Атлантик, 2006.
7. А вже вечор вечоріє. Фольклорний гурт с. Старі Коні. Традиційна музика Рівненського Полісся [Звукозапис] / упоряд. В. Ковальчук. – Київ : Етнодиск, 2006.
8. Колядки та щедрівки Рівненського Полісся. Автентичне виконання. – Вип.1. [Звукозапис] / упоряд. В. Ковальчук. – Київ : Атлантик, 2006.
9. Фольклорний гурт «Волиняни». Проведу я русалочки. [Звукозапис]. – Київ : Етнодиск, 2006.

10. Колядки та щедрівки Рівненського Полісся. Автентичне виконання – Вип. 2. [Звукозапис] / упоряд. В. Ковальчук. – Київ : Атлантик, 2007.

11. Етнокультура Рівненського Полісся. Традиційна музика (4 CD) [Звукозапис] / упоряд. В. Ковальчук. – Київ : Україніка, 2009.

12. Ой ти, полька «Рухля» : Традиційна скрипкова музика Рівненського Полісся [Звукозапис] / упоряд. В. Ярмола, В. Ковальчук. – Рівне: ЕКЦ «Веснянка» Рівненського ПДМ, 2010.

13. Традиційна інструментальна музика. Рівненське Полісся. Автентичне виконання [Звукозапис] /упоряд. В. Ярмола, В. Ковальчук. – Рівне: ЕКЦ Рівненського ПДМ, 2011.

14. Пісні бурштинового шляху. Автентичне виконання. – Вип. I. [Звукозапис] /упоряд. В. Ковальчук. – Рівне: ЕКЦ Рівненського ПДМ, 2012.

15. Пісні бурштинового шляху. Фольклорний гурт «Берегиня» – Вип. II. с. Городець Володимирецького р-ну [Звукозапис] / упоряд. В. Ковальчук. – Рівне: ЕКЦ Рівненського ПДМ, 2012.

Відеовидання

1. ЕКЦ «Веснянка». Звітний концерт 2005. [Кінофільм]. – Рівне: ЕКЦ, 2006.

2. ЕКЦ «Веснянка». Звітний концерт 2006. [Кінофільм]. – Рівне: ЕКЦ, 2006.

3. Фольклорні гурти «Весняночка» та «Веснянка». [Кінофільм]. Телефільми ТК «Міст» (м. Львів) 1998. – Рівне: ЕКЦ, 2006.